

af § 11: „Hvad Indtægterne i et enkelt Finantsaar maatte overflige Udgifterne bliver, indtil nærmere Bestemmelse om Anvendelsen tages af Bevillingsmagten, at frugtbargjøre“, var det blevet forandret til, at „hvad Indtægterne i et enkelt Finantsaar maatte overflige Udgifterne bliver, indtil nærmere Bestemmelse tages ved særlig Lov, at frugtbargjøre.“ Det var altsaa det, man paa-stod, at Hovedanspøstningen, for at man ikke kunde blive staaende ved Kornprincipet, og for at man overhovedet ikke kunde tage Loven, var, at det nu skulde vedtages ved særlig Lov af hele Lovgivningsmagten, fremfor at det Næret før var Bevillingsmagten, der skulde tage Bestemmelsen om Overskudets Anvendelse. Jeg har før udenfor denne Sal hørt den Paaastand fremsat med stor Driftighed, at Regjeringen vilde forbeholde sig selv at tage Bestemmelse om Overskudets Anvendelse, og at Folkets Repræsentanter ingen Indflydelse maatte faae derpaa, medens det i Virkeligheden skulde være Lovgivningsmagten, der skulde gjøre det. I dette Dilemma vil man nu absolut have, at denne Mening skal ligge i det nuværende Forslags Bestemmelse, at dets § 13, 2det Stykke, med Nødvendighed skal sige, at det ikke er Bevillingsmagten, der skal tage Bestemmelse om, hvortil Overskudet skal anvendes, eller at det i alt Fald ikke kan tage Bestemmelse om at anvende Overskudet udenfor kirkelige Diemed. Uagtet nu Ministeren gjentagende har erklæret, at det er hans Mening, at det skal kunne anvendes efter Bevillingsmagtens Skjøn ogsaa til andre Diemed, vil man nu absolut have, at det skal forstaaes anderledes. Det forekommer mig, at i det Punkt maa man kunne komme overens, og jeg antager, at hvis den ærede Minister vil gaa tilbage til, hvad der blev vedtaget i Folkethinget 1871 med 54 Stemmer, hvoriblandt de af mig nævnte Medlemmer, hvis Ministeren vilde optage denne Bestemmelse i § 13, saa veed jeg ikke, hvorledes man vilde vide sig fra det, man engang har erklæret sig for. Jeg tror, at Ministeren vilde gjøre Sagen i Fremtiden — jeg antager nemlig, at saaledes som man har stillet sig fra forskjellige Sider, vil Sagen ikke kunne gennemføres i denne Samling — en overordentlig stor Tjeneste ved at gjenoptage det, som Thinget vedtog i Foraaret 1871. Det er det, jeg derfor vil tillade mig at henstille til den ærede Minister, at tage under nærmere Overveelse inden 2den Behandling; jeg forlanger naturligvis ikke her paa Stedet nogen Erklæring, det vilde være urimeligt, men jeg henstiller det kun til den ærede Ministers Overveelse, naar det er hans Mening, hvad jeg ikke tvivler om, at Bevillingsmagten skal være berettiget til at disponere over Overskudet til Andet end kirkelige Diemed, naar disse ere fyldestgjorte, om han ikke kunde optage Ordlyden af Forslaget 1871. Det var nærmest denne Henstilling, jeg ønskede at gjøre, og jeg skal kun endnu tilføje et Par Bemærkninger

til den sidste ærede Talers (Th. Nielsens) Udtalelse navnlig om Tienderne. Man satte ingen Pris paa Tiendeafløsningen, naar den skulde afløses til sin fulde Værdi (Th. Nielsen: Ja!), saaledes forstod jeg ogsaa det ærede Medlem; det kan jo være, at Andre holde paa den fulde Værdi, men jeg ser ikke, at det kan gjøre Noget fra eller til, hvorledes dette Spørgsmaal afgjøres; thi kunde Tienden fra Ydelse i Kjørvæn omsættes til visse Lønder Korn, medens Præsterne eiede Tienden, kunde den ogsaa afløses, naar Præsterne eiede den; thi de Mænd, der gjennemførte Forandringen fra Ydelsen i Kjørvæn til visse Lønder Korn, indsaar meget godt, at de besklippede Præstefaldene i en meget betydelig Grad, de saae godt, at Landbruget var i saa stærkt Fremskridt, at der ikke vilde gaa mange Aar hen, førend Tienden, som blev lagt om, ikke var $\frac{1}{10}$ af det, der avledes og ydedes paa Marken, og hvad det angaar, kan det ærede Medlem berolige sig. Jeg vil for øvrigt sige, at denne Tiendeafløsning, naar den ikke skulde afløses aldeles billig, men nogenlunde til sin Værdi, har ikke noget Ligtalende for mig, og jeg tror ikke for saa grumme Mange; thi det vil i Virkeligheden ikke sige Andet, end at den Kapital, som Tienden repræsenterer, blev opsigelig i Stedet for, at den nu er uopsigelig. Naar man skulde afløse Tienden, maatte man have Penge; de Fleste skulde vel laane Penge, saa man fik kun en opsigelig Prioritet istedetfor en uopsigelig. Men et andet Moment er, at for det tilbageværende Jæstegods vilde jeg ligefrem betegne Tiendens Afløsning som meget skadelig; thi Jæsterne vilde paa ingen Maade kunne være tjente med at afløse Tienden. Det vilde sandsynligvis gaa som med Bankhæftelserne, at Godseierne indløste Bankaktierne og lode Jæsterne vedblive at forrente Hæftelserne. Det vilde rimeligvis gaa ligesaadan med Tienderne, at Godseierne vilde afløse Tienderne og lade Jæsterne vedblive at betale dem, saa fra det Standpunkt kan jeg paa ingen Maade ønske Tienden afløst.

Sørensen: Den ærede Minister udtalte, som det allerede er blevet omtalt, den uheldige Stilling, som han var kommen til at indtage derved, at hans Forslag havde mødt Modstand fra begge Sider. Det kommer vistnok deraf, at den ærede Minister har søgt at forene to meget modsiddende Anskuelser, og dette har ikke villet lykkes. Det tror jeg nu ganske vist heller ikke nogenstunde vil kunne lykkes, og derfor kan den ærede Minister ikke vente, at det skulde gaa. Samtidig med at den ærede Minister — og dette er et Hovedpunkt — siger, at Folkekirken ikke har nogen som helst Eiendomsret, vil man dog ikke kunne negte, at denne § 13 i det Hele er saa dunkel og giver virkelig Anledning til at tro, at man dog kan benytte den til at hævede Eiendomsret for Kirken. Er det altsaa den ærede Ministers Mening at rydde enhver Misforstaaelse bort, havde det været